

Quaranta anys després

La humanitat, i la història que va fent amb el pas dels anys, no sempre ofereix motius per a l'optimisme, tal com es pot comprovar llegint la premsa. El pessimista, afirmen els autors de frases contundents, posem per cas Joan Fuster, és només un optimista ben informat. Aquesta nota de saviesa escèptica té fonaments ben sòlids, però elevar-la a categoria immutable també és una mica excessiu. Jo, de natural, tinc també una certa tendència a mirar els gots més aviat mig buits que mig plens, i a considerar que la realitat, si no és pèssima, certament no es pot considerar òptima. O siga, que la irracionalitat humana no s'acaba, sinó que es conserva activa i destructiva; al món hi ha massa gent que passa gana i que pateix dolors i malalties, els polítics dels quatre continents solen ser una colla d'insensats o d'ineptes, el fanatisme prospera ben visiblement, la riquesa està mal repartida, i tot allò que hi podríem afegir per tal de fer el panorama més negre. I tanmateix, al costat de tants horrors, hi ha clarors reconfortants que podríem detallar igualment i que potser equilibrarien la balança. Algunes coses, moltes, van millor ara que fa cinquanta anys o quaranta o trenta, i alguns aniversaris en serien la prova. No fa gaires dies, el meu amic Joan Oliver ho recordava en una columna de diari: fa quaranta anys que van assassinar Martin Luther King, fa quaranta anys hi hagué el famós Maig del 68 a París, i fa quaranta anys esclatà la primavera de Praga. Un crim, una revolta d'estudiants, una florida democràtica esclafada pels tancs no semblen fets per commemorar amb alegria. I tanmateix ho són. El meu amic Joan Oliver, una de les persones més ben informades que conec, afirmava que quaranta anys més tard aquells fracassos aparents són ja progressos reals. Als Estats Units, quaranta anys després,

Joan Francesc Mira

negre, elegant i atractiu, siga el candidat més popular a la presidència del país. El doctor King, des del cel dels herois de la història, s'ho deu mirar amb ulls encara incrèduls. A Europa, per cert, encara no és fàcil imaginar un gitano, o un

fill d'immigrants negres o magribins, amb el grau militar de Colin Powell, o el grau civil de Condoleezza Rice o de Barack Obama. I a Praga, quaranta anys després, els protagonistes de la primavera del 68, i els seus fills, veuen aquells fets com un record remot: les primaveres, ara, duren tot l'any, i no hi ha tancs soviètics que les esclafin, amb l'aplaudiment d'intel·lectuals europeus democràtics. Hi ha llibertats que són ja irreversibles.

I els estudiants que a París, el Maig del 68, van començar aquella festa inesperada, tampoc no podien pensar fins a quin punt tot allò deixaria un rastre inesborrable, uns efectes profunds i duradors. Pensaven coses radicals, il·lusòries, plenes de fantasia, com ara que era possible canviar-ho tot en un instant, fent aldarulls, assemblees i manifestacions. Pensaven que havien encetat una revolució, que podien enderrocar un "sistema" i substituir-lo per un altre (no sabien però, però això no tenia importància), i que qualsevol eslògan, frase enginyosa o pensament agosarat era una arma eficaç i infal·lible. Probablement, el juny o el juliol del mateix any ja sabien que havien somniat desperts tres o quatre setmanes, i que potser s'havia acabat tot. I tanmateix no s'havia acabat. D'aquells dies de maig, i de l'onada expansiva i profunda que van moure, va eixir una gran part del que ha vingut després. El final dels encotillaments, una altra manera de respirar, de vestir, de parlar, potser també una altra manera de fer l'amor i de fer la política, una llibertat del cos i de la ment, i tantes coses que ara mateix debaten intel·lectuals molt seriosos en

“Probablement, el juny o el juliol del mateix any ja sabien que havien somniat desperts tres o quatre setmanes, i que potser s’havia acabat tot. I tanmateix no s’havia acabat. D’aquells dies de maig, i de l’onada expansiva i profunda que van moure, va eixir una gran part del que ha vingut després.”

una senyora elegant i cultíssima, negra o afroamericana, és secretària d'estat, i un altre senyor negre elegant i asenyat ho va ser fa pocs anys, després d'haver estat cap suprem de l'exèrcit i abans que, ara mateix, un senador

llibres, articles i trobades. Jo vaig veure, a París, pocs dies després, els carrers plens de restes de barricades. Però allò que no es veia era el més important: allò que dura quaranta anys després.